

TURIZAM

Turistički trendovi u svijetu sve više pokazuju promjenu ponašanja turista koji nastoje doživjeti što je moguće više različitih iskustava tijekom svog putovanja. Stoga, ovom obliku potražnje odgovara Koncept suvremenog turizma, a to znači turističku ponudu koja u sebi integrira ekoturizam, vinski i gastro turizam, avanturistički, riječni, zdravstveni, poslovni, lovni, ornitološki, kulturni, vjerski, sportski, cikloturizam i sl. Zahvaljujući prirodnoj, kulturnoj i ekološkoj očuvanosti resursa, Osječko-baranjska županija ima ogroman potencijal za razvoj različitih oblika kontinentalnog turizma, koji može uspješno odgovoriti na sve zahtjevnije potrebe i interese gostiju.

U OBŽ ukupno je 17 hotela, a kojih je pet hotela s četiri zvjezdice, deset hotela s tri zvjezdice, a dva hotela udovoljavaju kategorizaciji od dvije zvjezdice. U smještajnoj strukturi sve značajniju ulogu ima privatni smještaj, posebno u ruralnim područjima, što pridonosi razvoju ruralnog turizma na području OBŽ.

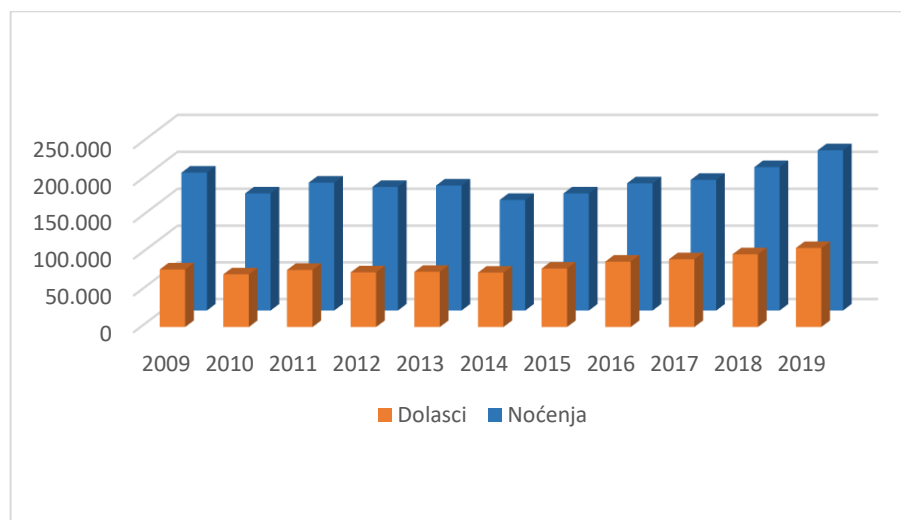
Raznolikosti turističke ponude pridonose brojne vinske ceste, s bogatom gastronomskom i vinskom ponudom, biciklističke staze, projekt unaprjeđenja i razvoja osječke Tvrđe te park prirode Kopački rit, jedan od najznačajnijih prirodnih resursa i turističkih atrakcija Osječko-baranjske županije.

Turistički promet i financijski pokazatelji

Tablica 1. i Graf . 1. Dolasci i noćenja turista u OBŽ od 2009. do 2019.godine

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dolasci	78.382	71.749	77.697	74.373	75.177	74.026	79.588	89.060	92.239	99.025	107.598
Noćenja	187.422	159.261	173.892	168.122	169.952	150.466	159.226	172.945	177.677	194.904	217.692

Izvor: DZS, Obrada HGK - ŽK Osijek

Izvor: DZS, Obrada HGK ŽK - Osijek

U razdoblju od 2009. do 2019. godine najviše dolazaka i noćenja turista zabilježeno je upravo u 2019. godini. Najslabiji rezultati zabilježeni su u 2010. i 2014. godini, nakon koje dolasci i noćenja turista iz godine u godinu imaju uzlazni trend.

Tablica 2. Dolasci i noćenja turista u OBŽ u 2019. godini

				Indeksi 2019./2018.		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
Dolasci	107 598	66 971	40 627	108,7	110	106,5
Noćenja	217 692	125 390	92 302	111,7	111,1	112,6

Izvor: DZS, Obrada HG -K ŽK Osijek

U 2019. godini ostvareno je 107.598 dolazaka i 217.692 noćenja što je u odnosu na 2018. godinu porast od 8,7% u dolascima, odnosno 11,7% u noćenjima. Od ukupnog broja gostiju, domaćih je bilo 66.971 odnosno 62%, a stranih 40.627 odnosno 38%.

Prema zemlji prebivališta stranih turista, najviše je bilo gostiju (i to redom) iz Njemačke, Srbije, Bosne i Hercegovine, Slovenije i Mađarske a prema vrstama smještajnih objekata, turisti su u približno istom omjeru boravili u hotelima i u privatnom smještaju.

Financijski pokazatelji

U Osječko-baranjskoj županiji je prema podacima FINA-e u 2019. godini evidentirano je 522 poduzetnika obveznika poreza na dobit čija je osnovna djelatnost pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane (NKD 2007 – I šifra djelatnosti) što je porast od 6,7% u odnosu na 2018. godine, a poduzetnici iz ove djelatnosti sudjeluju s 9% u ukupnom broju poduzetnika u Županiji (5.786).

Tablica 3. Financijski pokazatelji FINA-e prema GFI za 2019.g. (u tisućama kuna)

God.	Broj poduzetnika	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit razdoblja	Gubitak razdoblja	Konsolidir. financijski rezultat	Prosječan broj zaposlenih na bazi sati rada	Prosječna neto plaća
2018	489	393.403	395.744	16.054	21.140	-5.086	1.874	3.113
2019	522	413.617	445.400	13.615	47.459	-33.844	1.966	3.441

Izvor: FINA; Obrada: HGK - ŽK Osijek

U djelatnosti pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane u 2019. godini ostvaren je ukupni prihod u iznosu od 413,6 milijuna kuna što je 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda u Županiji te povećanje od 5% u odnosu na 2018. godinu. Dobit u 2019. godini iznosila je 13,6 mil. kuna dok je gubitak iznosio 47,5 mil. kuna što daje negativan konsolidiran financijski rezultat od 33,8 mil. kuna, koji je 6,5 puta veći od negativnog konsolidiranog rezultata iz prethodne godine.

Prosječan broj zaposlenih na temelju sati rada u djelatnosti pružanja smještaja i usluživanja hrane u 2019. godini bio je 1.966 djelatnika, što je porast od 4,9% u odnosu na 2018. godinu kada ih je bilo 1.874, te čini 4,6% udjela u ukupnom broju zaposlenih u Županiji (42.786). Prosječna neto plaća isplaćena u ovoj djelatnosti u 2019. godini iznosila je 3.441 kunu te je za 1.376 kn odnosno za 28,6% manja od prosječno isplaćene plaće kod poduzetnika Osječko-baranjske županije koja je iznosila 4.817 kuna.

Tablica 4. Prihodi od prodaje u inozemstvu, uvoz i investicije prema GFI za 2019.g. (u tisućama kuna)

	Izvoz	Uvoz	Trgovinski saldo	Investicije u dugotrajnu imovinu
2018	21.384	2.491	18.892	2.406
2019	14.009	1.993	12.016	17.046

Izvor: FINA; Obrada: HGK - ŽK Osijek

Unatoč smanjenoj izvoznoj i uvoznoj aktivnosti u 2019. godini, bilježi se pozitivan trgovinski saldo u iznosu od 12 mil. kuna koji je ipak 36,4 % manji od onoga u 2018. godini.

U 2019. godini u djelatnosti pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane investirano je 17 milijuna kuna, što je 7 puta više u odnosu na prethodnu godinu. Ulaganja u ovoj djelatnosti čine 2% ukupnih ulaganja u Županiji.

Vrijednost resursa i atraktivnost prostora Osječko-baranjske županije služe kao temeljno polazište za razvoj turizma. Iz navedenog proizlaze i osnovni ciljevi razvoja turizma, a to je postići ekonomsku dobrobit za njeno stanovništvo uz osiguranje potrebne razine zaštite prirode i okoliša, te racionalno korištenje prirodnih resursa. Samo integralni pristup korištenja prostorno-ekoloških, prometnih, kulturno-povijesnih i ljudskih resursa, uz koncept "održivog razvoja", predstavlja adekvatan model postizanja navedenog cilja.

Turizam i ugostiteljstvo jedan je od sektora gospodarstva na kojega je kriza izazvana Covid-om 19 imala najveći utjecaj. Kontinentalni turizam je zbog svoje specifične sezonalnosti, bio pogođeniji od onoga na obali. S obzirom na to da sezona na kontinentu započinje u ožujku i traje do lipnja, *lockdown* koji je nastupio upravo u to vrijeme u potpunosti je zaustavio svaku turističku aktivnost. Mjere vezane uz prelazak državne granice koje su se donosile kako u Republici Hrvatskoj, tako i u drugim zemljama EU utjecale su na kretanje turista, a samim time i na broj ostvarenih dolazaka i noćenja.

Tablica 5. Broj dolazaka i noćenja turista u Osječko-baranjskoj županiji u srpnju 2020. godine

	Ukupno	Domaći	Strani	Indeksi VII. 2020./ VII. 2019.		
				Ukupno	Domaći	Strani
Dolasci	3784	2600	1184	46,2	67,2	27,4
Noćenja	9250	5576	3674	47,1	65,8	32,8

Izvor: DZS.; Obrada HGK ŽK Osijek

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u srpnju 2020. godine u Osječko-baranjskoj županiji ostvareno je 3.784 dolaska i 9.250 noćenja što je u odnosu na isto razdoblje prošle godine pad od 54% u kategoriji dolazaka i 53% u kategoriji noćenja. Slobodno se može reći da se u odnosu na 2019. godinu turistički promet u 2020. godini prepolovio.

Najmanji pad ali i najbrži oporavak očekuje se u segmentu obiteljskog turizma za koji se odlučilo najveći broj gostiju. Turistima je sve važnija sigurnost, privatnost, povjerenje, zdravlje i kvaliteta, a obiteljski turizam trenutno najbolje može odgovoriti ovim zahtjevima.

Pandemija COVID-19 snažno je utjecala i na međunarodna riječna krstarenja koja su u potpunosti obustavljena u razdoblju od ožujka do lipnja. Nekoliko vodećih kruzing kompanija, krajem lipnja i početkom srpnja započinje s programima riječnih krstarenja po novim zdravstvenim preporukama za sprječavanje širenja zaraze uzrokovane virusom COVID-19 dok su neke kompanije odlučile potpuno obustaviti sva putovanja do kraja 2020. godine.

Zbog privremenog zatvaranja i ograničavanja rada ugostiteljskih objekata, ali i drugih objekata koji dopunjuju turističku ponudu, kao što su npr. fitness centri i drugi centri zabavnih sadržaja u 2020. godini očekuje se veći pad u rezultatima poslovanja u ovoj djelatnosti.

U djelatnosti turizma kriza uzrokovana COVID-om 19 najviše je pogodila turističke agencije, koje već sada bilježe veliki pad prihoda od čak 70%, a do kraja godine se procjenjuje da će taj pad dosežati i do 90%. Glavni problemi odnose se na nemogućnost povrata plaćenih depozita od domaćih i stranih dobavljača, dok istovremeno postoji obveza povrata sredstava kupcima aranžmana za otkazana putovanja što rezultira velikim padom prihoda koji ugrožava likvidnost agencija.